

Forvaltningsplan for dåvildt i Sydvestfyns Hjortelav

Udarbejdet i januar 2012
Styregruppen for Sydvestfyns hjortelav

Indholdsfortegnelse

Afsnit	Emne	Side
1.0.	Lavets formål og sammensætning	
2.0.	Formålet med forvaltningsplanen	
3.0.	Status over bestand	
4.0.	Langsigtet målsætning for bestanden	
5.0.	Forvaltningstiltag	
6.0	Politik for differentieret forvaltning	
8.0.	Politik for eventuel udsætning af dåvildt	
8.0.	Politik for skader på haver, landbrug og skovbrug	
9.0.	Politik for problemdyr og trafik	
10.0.	Konflikthåndtering	
11.0.	Politik for samarbejde med øvrige parter	
12.0.	Pressepolitik	
13.0.	Relevant lovgivning om dåvildt	
14.0.	Yderligere viden om dåvildt og dåvildtlav	
15.0	Bilag	
	Dåvildtets biologi, adfærd og reproduktion	
	Udsende	
	Fødevalg	
	Levevis	
	Reproduktion	
	Bestand og udbytte på fri vildtbane	
	Beregningsmodel fra fremskrivning af bestand	

1. 0. Lavets formål og sammensætning.

En beskrivelse af lavets formål og sammensætning. Beskrivelse af lavets kommissorium, forretningsorden, valgprocedurer m.m. Liste over medlemmer af styregruppe/bestyrelse. Et kort over lavet område – eventuelt som bilag.

Formål:

Det er hjortelavets formål at sikre en bæredygtig udvikling og forvaltning af dåvildtsbestanden i lavets område. Områdets afgræsning fastlægges på årsmødet. Kort er tilgængeligt på www.sydvestfynshjortelav.dk og som bilag til denne plan.

Der udarbejdes en frivillig forvaltningsplan, der tager hensyn til jagtinteresser, land- og skovbrugsinteresser samt lokalområdets interesser og sikrer øvrige naturbrugere mulighed for at opleve dåvildtet på den frie vildtbane.

Medlemmer:

Lavet har ikke en medlemskreds i traditionel forstand og fører ikke en medlemsliste.

Jordbrugere, jagtberettigede eller bosiddende personer i hjortelavets område kan deltage i lavets arbejde og er stemmeberettiget på årsmødet.

Organisation:

Lavets besluttende organ er årsmødet, der afholdes anden onsdag i marts måned hvert år.

Årsmødet nedsætter en styregruppe, som varetager arbejdet mellem årsmøderne. Styregruppens kommissorium godkendes af årsmødet.

Sekretariatsfunktionen varetages af en af de tilsluttede jagtforeninger.

Det skal tilstræbes at styregruppen består af:

- 4 jagtforeningsrepræsentanter
- 1 repræsentant for jagtlejere
- 1 repræsentant for landbrug
- 1 repræsentant for skovbrug
- 1 repræsentant for øvrige naturbrugere

En liste over de til en hver tid værende medlemmer af styregruppen kan ses på lavets hjemmeside www.sydvestfynshjortelav.dk

Årsmøde:

Årsmødet har til formål at skabe en bred opbakning til lavets eksistens og arbejde. Hvert årsmøde skal som minimum indeholde følgende punkter :

- Styregruppens beretning over det forløbne år
- Status over bestandens udvikling
- Debat og fastlæggelse af kommende sæsons forvaltning af dåvildtet
- Udpegning/genudpegning af styregruppemedlemmer
- Eventuelt

Økonomi:

Lavet har ikke en selvstændig økonomi.

Omkostningerne til lavets aktiviteter dækkes via frivillige tilskud fra de lokale jordbrugere, jagtforeninger, jagtberettigede eller bosiddende personer.

Forretningsorden for Styregruppen, Sydvestfyns Hjortelav

Styregruppen konstituerer sig med formand, næstformand og sekretær. Sidstnævnte fungerer også som kasserer.

Styregruppen afholder mindst 2 møder årligt. Et i februar forud for årsmødet og et konstituerende møde efter årsmødet.

Der ud over afholdes møder når formanden eller 2 medlemmer af styregruppen finder det fornødent.

Der føres referat over de på møderne truffne beslutninger.

Beslutninger træffes i videst muligt omfang i enighed. Et medlem har dog ret til at få evt. særstandpunkter ført til referat.

Beslutninger der vedrører ændringer af lavets forvaltningspolitik kan ikke afgøres i styregruppen med kun på årsmødet, som er lavets besluttende organ.

Udkast til referat udsendes til medlemmerne af styregruppen senest 10 dage efter mødet. Medlemmerne har herefter 8 dage til at reagere, hvorefter referatet betragtes som endeligt og kan offentliggøres på hjemmesiden. Hvor det er hensigtsmæssigt kan dog f.eks. person- og stednavne udelades i det offentliggjorte referat.

Mellem møderne varetager formanden, i dennes fravær, næstformanden styregruppens interesser.

Vedttaget på årsmøde den 13. marts 2013

2.0. Formål med forvaltningsplanen.

Formålet med forvaltningsplanen er:

- At skabe overblik og gennemsigtighed i alle relevante aspekter i forvaltningen af dåvildtet i lavets område.
- At udbrede lavets kendskab til dåvildtets biologi og adfærd.
- At tydeliggøre hjortelavets holdning til forvaltningen af dåvildtet.
- At synliggøre lavets formål og arbejde.

Styregruppen reviderer som minimum planen hvert år i januar/februar måned. Den reviderede plan fremlægges og godkendes på lavets årsmøde.

3.0. Status over bestand i lavets område.

Lavets område er inddelt i syv delområder med en ansvarlig, lokal, person i hvert område.

Formålet er at skaffe et så godt grundlag som muligt for forvaltningen af det fritstående dåvildt.

Optællingsdag er 1. november hvert år.

Områdeinddelingen fremgår af kortet, som viser lavets *nuværende* afgrænsning, der dækker et samlet areal på ca. 35.000 ha / 350 km².

Den aktuelle vurdering af bestandens størrelse kan til enhver tid ses på www.sydvestfynshjortelav.dk under ”Optællings resultater”.

Baggrunden for lavet er et udslip af dåvildt fra Steensgaard i december stormen 1999. Dåvildtet spredte sig i årene derefter til Svanninge bakker, Sollerup samt området omkring Arreskov sø. I 2009 fik Brahetrolleborg tilladelse til at åbne en hegning med dåvildt, hvorved den frie bestand suppleredes med ca. 100 dyr. Endvidere har der gennem flere år været en lokal bestand af dåvildt i Snarup Mose, som er ejet og forvaltet af Aage V Jensens fond.

Bestanden er ultimo 2012 koncentreret omkring Snarup Mose, Brahetrolleborg og til dels Sollerup. I de øvrige områder er der mindre faste bestande (2-10 dyr). Men fælles for disse områder er, at bestandsstørrelsen varierer meget afhængig af årstid.

En mere uddybende beskrivelse af lavets historie og baggrund findes på www.sydvestfynshjortelav.dk.

4.0. Langsigtet målsætning for bestanden.

Målet med lavets arbejde og den til enhver tid gældende forvaltningsplan er :

- At opbygge en bestand, der er jævnt fordelt i hele lavets geografiske område.
- At opbygge en bestand, hvor der tilstræbes en kønsfordeling med ca. 1/3 hjorte og 2/3 dåer

- At opbygge en vedvarende bestand af store hjorte,
- At opbygge en bestand af dåer, der har en jævn aldersfordeling.

Denne målsætning udgør lavets overordnede rammer og skal som minimum evalueres hvert 5 år. I den mellemliggende periode udgør den samlede målsætning rammerne for de konkrete forvaltningstiltag, der evalueres årligt.

5.0. Forvaltningstiltag.

På det årsmødet i marts vedtager lavet forvaltningstiltag for det kommende år. Tiltagene vedtages med simpelt flertal blandt de fremmødte stemmeberettigede personer.

Alle med stemmeret til årsmødet har ret til at fremlægge deres synspunkter på den til enhver tid værende dåvildtsbestand i lavets område.

Det er lavets grundholdning, at alle forvaltningstiltag og beslutninger er af frivillig karakter. Forslag om lovmæssige særfredninger ses som nødløsning, der først bringes i spil, når alle andre forsøg er udtømt.

Der lægges vægt på en konstruktiv dialog omkring de vedtagne forvaltningstiltag for at skabe en fælles forståelse og opbakning hertil.

Hjortelavets beslutninger er alene vejledende og har ingen juridisk bindende virkning for lodsejere i lavets område. Men gennem det fælles arbejde er det målsætningen, at beslutningerne om forvaltningstiltag opnår moralsk bindende virkning for alle i lavets område.

Lavet er inddelt i 7 delområder med hver sin ”ankerpersion”. Denne person skal så vidt muligt indsamle oplysninger om bestandens størrelse og sammensætning fra delområdet lodsejere og jægere.

Konkret tilstræbes en fælles optælling omkring 1. juni og 1. november. Disse optællingstal skal suppleres med de meldinger, som den løbende tilgår den ansvarlige person i hvert delområde. Samtidig kan alle indberette observeret dåvildt på hjemmesiden. Denne information vil dog blive tillagt en sekundær betydning, da indberetninger på hjemmesiden kan indeholde ”dobbeltgængere” og ikke giver mulighed for vurdering af validiteten.

På baggrund af disse informationer opstiller styregruppen ved hvert møde et skema med optællingsresultater fordelt på områder. Skemaet offentliggøres på hjemmesiden efter samme retningslinjer som referat. Optællingsresultaterne for 1. november skal offentliggøres senest 15. februar året efter, så stemmeberettigede personer i området har mulighed for at komme med forslag til begrundede forvaltningstiltag på årsmødet.

Med udgangspunkt i optællingsresultaterne for det foregående år vedtager styregruppen et oplæg til en forvaltningstiltag, som fremlægges på årsmødet. Styregruppens forslag skal understøtte den gældende målsætning (afsnit 4.) og inddrage nedenstående teoretiske fremskrivningsmodel.

De til en hver tid gældende forvaltningstiltag har en løbetid på 1 år fra vedtagelsen på årsmødet.

Beslutningen om forvaltningstiltag skal være skriftlig og indeholde følgende elementer :

- En vurdering af den aktuelle bestand og sammensætning samt de usikkerheder, der er ved vurderingen.
- En vurdering af den aktuelle bestandsudvikling, hvis der ikke afskydes.
- En begrundet afskydningspolitik / fredning samt konkrete retningslinjer for tilbagemelding.

Beslutningen om tiltagene skal efter vedtagelse på årsmødet være tilgængelige på lavets hjemmeside.

I arbejdet med en fælles afskydningsplan i lavets område skal mulighederne for afholdelse af fælles trykjakter og differentierede afskydningsmuligheder inddrages for på måde at opnå en så stærk bestand af sunde dyr som muligt. Se også under afsnit 6.

Den årlige beslutning om forvaltningstiltag skal indeholder et afsnit om hvorledes informationer om nedlagt dåvildt samles.

I denne sammenhæng vægtes den personlige kontakt højest af hensyn til validitet, dialog og mest mulig information.

Den primære information vedrørende nedlagt dåvildt søges opnået gennem udbredelsen af kendskabet til kontaktpersonerne i hvert delområde.

Samtidig vil hjortelavet arbejde for en velfungerende hjemmeside, der indeholder mulighed for at indberetning af nedlagt dåvildt.

Da det sammenlagt vurderes at være vanskeligt, at få tilvejebragt et tilstrækkeligt præcist datagrundlag for nedlagt dåvildt indenfor jagtsæsonen, vil hjortelavet ikke foreslå årlige forvaltningstiltag, der begrænser afskydningen til et bestemt antal dyr i den periode, hvor der må afskydes.

Nærværkede forvaltningplan og de årlige forvaltningstiltag, er som tidligere nævnt frivillig(e) forstået på den måde, at de(n) ikke har juridisk bindende virkning.

Jagt og afskydning, der strider mod lavets politik, eller mod de generelle jagtetiske regler, skal så vidt muligt påtales overfor den eller de pågældende personer, som har begået handlingen. Dette skal i første omgang gøres lokalt og evt. gennem de lokale kontaktpersoner. Der lægges i den forbindelse vægt på, at skabe en forståelse for at forvaltningen af dåvildtet er et fælles anliggende, hvor de enkelte jægere / lodsejere er afhængig af de andres ansvarlighed overfor den i fællesskab vedtagne forvaltningsplan samt de aktuelle tiltag.

Ved gentagne brud på lavets politik kan styregruppen vælge at offentliggøre disse handlinger på lavets hjemmeside.

Ved brud på lovmæssige fredninger eller andre regler forbundet med hjortevildt (eksempelvist indhegninger og hjortefarme) skal lavet og styregruppen henvise behandlingen til den eller de relevante myndigheder. Såfremt myndighederne ønsker det, vil lavet være positivt indstillet overfor at indgå i behandlingen af sådanne sager. Dog er det afgørende, at lavets og styregruppen bevarer en bred opbakning hos medlemmerne i området.

Mål for bestandens udvikling

Målsætningen er en stigende bestand – med en stigende andel af modne hjorte.

Med baggrund i lavets geografiske afgrænsning er det vanskeligt, at fastlægge et konkret mål for bestandens størrelse. Der er ultimo 2012 en bestand på ca. 850 dyr i hele lavets område, hvilket svarer til ca. 0,02 dyr pr ha. En stigning af dette tal til 1400 dyr vurderes samlet ikke at have negative konsekvenser for jordbruget. Da bestanden er meget tættere i visse områder (0,1-0,2 dyr / ha) må det anføres, at der i disse områder ikke er grundlag for en fordobling af bestanden.

Der ønskes på længere sigt afskydning af begge køn og alle aldersgrupper.

I bilaget til denne forvaltningsplan er angivet en generel beskrivelse af en bestands udvikling henholdsvis uden og med udtag.

6.0. Politik for differentieret forvaltning.

I det omfang, der åbnes for afskydning vil hjortelavet opfordre til, at der afholdes fælles trykjakter for på den måde at skabe en ensartet forvaltning i et større område (500-1000 ha).

Lavet vil løbende se på muligheden for at indarbejde en differentieret afskydningspolitik, da der er delområder indenfor lavets grænser, hvor dåvildtbestanden er meget tæt og andre delområder med en meget lille / slet ingen bestand. Gennem en differentieret afskydning kan der opnås en tidligere aktiv forvaltning samt bedre spredning af den samlede bestand.

7.0. Politik for udsætning af dåvildt.

Hjortelavet har ingen fast politik for udsætning af dåvildt. Overordnet vil lavets holdning være styret af hvorvidt der er opbakning til en udsætning hos lodsejere og øvrige interessenter.

På baggrund den stigende bestand vil lavet dog være mindre positiv overfor udsætning i det der på nuværende tidspunkt vurderes at mangle begrundelse for udsætning.

Naturstyrelsens retningslinjer for udsætning af dåvildt vil altid skulle overholdes ligesom det er en forudsætning at, den regionale hjortegruppe inddrages i behandlingen af en ansøgning.

8.0. Politik for skader på landbrug, skove, haver m.m.

Skader fra dåvildt som påføres jordbrugere eller lodsejere i området behandles seriøst af lavet / styregruppen. Dog er det vigtigt, at understrege, at hjortelavet ikke kan drages til ansvar for skader forvoldt af dåvildtet.

Grundet lavets nuværende opbygning vurderes det, at der ikke er kapacitet til at iværksætte tiltag som på forhånd informerer hver enkelt lodsejere om skadeproblematikker. Det er endvidere lavets holdning, at sådanne tiltag kan skabe et behov for lavets assistance, som reelt ikke er nødvendigt.

Lavet vil holde sig orienteret om eventuelle skader gennem lokalt engagement (bl.a. kontaktpersonerne) samt gennem de lokale medier. Der foretages en konkret vurdering af, hvorledes de enkelte tilfælde kan løses og hvordan der kan forebygges mod fremtidige skader.

På lavets hjemmeside oprettes et afsnit med forskellige metoder til forebyggelse af skader og eventuelle erfaringer hermed.

9.0. Politik for problemdyr.

Problemstyr er dyr, som enten er skadet eller lider af sygdom. Det kan også i sjældne tilfælde være dyr, der er så afvigende, at deres arveanlæg vil skade den samlede bestand.

Afskydningen af problemstyr indenfor lovgivningen skal tilstræbes at ske efter konkret vurdering og afgørelse, som efterfølgende kan dokumenteres med eksempelvis foto og vidneudsagn.

Lavet vil arbejde for, åbenhed omkring afskydningen af problemstyr og gennem lavets hjemmeside er det målsætningen at skabe udveksling af informationer om observerede og afskudte problemstyr.

Lavet har oprettet et ”udrykningshold” til frigørelse af nødstedte dyr. Se mere herom på www.sydvestfynshjortelav.dk

I forhold til områder, hvor dåvildtet udgør et problem for trafikken vil lavet i samarbejde med den eller de pågældende lodsejere tage kontakt til de relevante vejmyndigheder for at forebygge problemerne.

10.0. Konfliktåndtering.

Lavet vil gennem åben dialog og debat forsøge at forebygge konflikter omkring dåvildtsbestanden, og eventuel afskydning heraf, i lavets område. Der lægges i den forbindelse vægt på, at beslutninger vedrørende forvaltningen foregår ved flertalsafgørelser, hvor alle medlemmer, har mulighed for at komme til orde.

På trods af flertalsafgørelser anerkendes det, at der kan være en stor minoritet, som er uenig i lavets beslutninger.

Derfor, og fordi resultatet af lavets arbejde hviler på frivillig opbakning, skal der ved vedtagelsen af væsentlige spørgsmål (forvaltningstiltag, sanktioner mv.) søges kompromis, så der sikres størst muligt flertal (gerne 2/3 eller mere) for de trufne afgørelser. Derved skabes fundamentet for en bred tilslutning fra medlemmerne i området.

Opståede konflikter angående dåvildt og eventuel jagt på dåvildt i mellem forskellige interessenter i området skal løses så tæt på "kilden" som muligt.

Lavets hverken kan eller vil som udgangspunkt være konfliktløser i sådanne situationer. Imidlertid er lavet positivt indstillet overfor at udpege eller henvise til personer, som kan medvirke til løsning af en opstået konflikt.

Konflikter som vedrører overtrædelse af den gældende lovgivning, skal ligeledes søges løst lokalt og gennem de involverede parter. Hvis dette ikke er muligt eller overtrædelsen er af grov karakter vil lavet henlede de relevante myndigheders opmærksomhed på konflikten.

11.0. Politik for samarbejde med øvrige parter.

Lavet deltager i relevante arrangementer, som har til formål at udveksle erfaringer og informationer med andre hjortelav, den regionale hjortevildtsgruppe, myndigheder samt andre brugergrupper i området.

Lavet udveksler løbende informationer og erfaringer med andre hjortelav på Fyn og om ønskeligt også med hjortelav i andre dele af landet. Endvidere er lavets hjemmeside en del af et samarbejde mellem flere fynske hjortelav, som er drevet af Nordfyns Hjortelav.

For at inddrage og skabe opbakning til lavets arbejde fra andre brugergrupper i lavets område inviteres disse med til lavets årsmøde ligesom disse grupper tilbydes en fælles plads styregruppen.

12.0. Informations- og pressepolitik.

Lavets væsentligste informationskilde overfor jægere, lodsejere og naturbrugere i lavets område er hjemmesiden www.sydvestfynshjortelav.dk

Denne hjemmeside søges så vidt muligt holdt opdateret med viden om alle relevante aspekter vedrørende forvaltning af dåvildt.

Indholdet på hjemmesiden fastlægges overordnet af styregruppen, mens det er sekretæren, der har ansvaret for indsamling og opdatering af informationerne på hjemmesiden.

Pressekontakt vedrørende årsmøde, konkrete sager eller øvrige forhold vedrørende hjortelavet og forvaltningen af dåvildt varetages af formanden for styregruppen. I dennes fravær varetages kontakten af næstformanden eller sekretæren efter forudgående aftale med formanden.

Som undtagelse kan pressekontakten i enkeltstående tilfælde (eks. markedsføring af årsmøde eller anden aktivitet) udføres af en styregruppens øvrige medlemmer efter forudgående aftale med formanden eller den øvrige styregruppe.

I sager som samtidig vedrører interessenter i området, og derfor kan være personfølsomme, skal formanden rådføre sig med 2 andre medlemmer af styregruppen før videregives udtalelse til offentlige medier.

13.0. Relevant lovgivning om dåvildt.

Naturstyrelsen, www.naturstyrelsen.dk/Lovstof/Lovområder/Jagtloven.htm

Lov/bekendtgørelse	Indhold
Bekendtgørelsen om jagttid for visse pattedyr og fugle m.m. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1404 af 18. november 2010	<p>Generelle jagttider:</p> <p>Dåhjort 01.09-31.01</p> <p>Då og kalv 01.10-31.01</p> <p>Lokale jagttider:</p> <p>Langeland:</p> <p>Dåhjort 01.12-31.01</p> <p>Då 01.01-31.01</p> <p>Kalv 01.10-31.01</p> <p>Ærø:</p> <p>Ingen jagttid</p>
Bekendtgørelse om vildtskader. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1453 af 15. december 2009	<p>§ 3. Generel udgang til regulering i forsvarligt indhegnede og erhvervsmæssigt drevne gartnerier, frugthaver, frugtplantager og planteskoler.</p> <p>§ 21. Udstedelse af dispensation til regulering i dåvildtets jagttid i skove og på have- og markafgrøder 1½ time før og 1½ time efter solnedgang.</p> <p>§ 24. Særlige grunde.</p>
Bekendtgørelse om udsætning af vildt, jagtmåder og jagtredskaber. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 870 af 4. juli 2007	<p>§ 1. Regler om jagt fra kunstigt skjul</p> <p>§ 4 og § 5. Regler om jagt i forbindelse med hegninger med hjortevildt.</p> <p>§ 12. Regler om udsætning. Udsætning af dåvildt kræver tilladelse af Skov- og Naturstyrelsen.</p>
Bekendtgørelsen om skydevåben og ammunition, der må anvendes til jagt. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1010 af 9. august 2007.	<p>§ 3. Minimumskrav til ammunition.</p> <p>9 g og mindst 2700 J ved E100</p> <p>10 g og mindst 2000 J ved E100</p>
Bekendtgørelse om eftersøgning og aflivning af nødstedt vildt. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 417 af 27. april 2007	<p>§ 1. Krav om eftersøgning med bemyndiget schweisshundefører i tilfælde af anskydninger.</p>

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Lov/bekendtgørelse	Indhold
Lov og mark- og vejfred m.v. Lovbekendtgørelse nr. 61 af 19. januar 2007	Regler om ansvar ved udslip af husdyr, herunder dåvildt holdt som husdyr.
Lov om hold af dyr. Lov nr. 432 af 9. juni 2004	Regler om hold af husdyr. Herunder opdræt af vildt holdt som husdyr.
Bekendtgørelse om opdræt af hjortedyr. Bekendtgørelsen nr. 754 af 28. juli 2005, ændret ved bek. Nr. 34 af 12. januar 2010	Regler om hegninger og hold af hjortedyr.
Bekendtgørelse om kvægtuberkulose hos dyr, der er modtagelige for smitte med Mycobacterium Bovis. Bekendtgørelse nr. 1417 af 11. december 2007	Regler om overvågning m.m. af kvægtuberkulose i blandet andet hjortehold.

14.0. Yderligere viden om dåvildt og dåvildtlav.

www.sydvestfynshjortelav.dk

15.0. Bilag.

Dåvildtets biologi, adfærd og reproduktion.

Latin: Dama dama
Engelsk: Fallow deer
Tysk: Damwildt

Arkæologiske fund viser, at dåvildtet fandtes i Danmark før sidste istid for 110.000 – 130.000 år siden. I forbindelse med den sidste istid blev dåvildtet presset tilbage til Mellemøsten/Lilleasien. Dåvildtet blev indført til landet i 1200-tallet som jagtobjekt for adel og konger. I århundreder var dåvildtet knyttet til bestemte ejendomme og egne af landet. Grundet skader på skov og afgrøder blev det ved kongelig resolution i 1799 besluttet at bortskyde alt kronvildt og dåvildt. Dåvildtet overlevede dog på godser og i dyrehaver. Omkring 1980-1990 opstod der interesse for hold af dåvildt til kødproduktion i hjortefarme. Dette medførte spredte udslip af dåvildt i egne uden naturlig forekomst af dåvildt. Dåvildt findes nu på fri vildtbane i næsten alle egne af Danmark. Genetisk set er bestanden en blanding af dyr fra Danmark, England, Holland, Tyskland og Sverige.

3.1. Udseende.

Hannen, dåhjorten, måler i skulderhøjde 90-95 cm og vejer op til 100 kg. Hunnen, dåen, måler i skulderhøjden 80-85 cm og vejer omkring 45 kg. Pelsen er om sommeren rødbrun med talrige hvide pletter. Bugen er gullig eller hvid. Om vinteren er pelsen gråbrun til sort – og uden hvide pletter. Dåvildtets særlige kendetegn er en mørkstribe over ryggen og ned af halen. Spejlet, bagenden omkring halen, er hvidt med en sort kant. Set bagfra ses de sorte striber som "111". Der kan forekomme store farvevariationer i dåvildtet. Fra næsten sort til hvidt/lyst hårlag.

Kun dåhjorten bærer gevir. Geviret tabes hvert år i foråret, og opbygges igen over sommeren. Under opbygningen er geviret dækket af et tyndt lag hud kaldet bast. I september tørre basten ud, og hjorten fejer geviret rent på grene og træer. Geviret bliver større med stigende alder på hjorten. Ældre hjorte udvikler et skovformet gevir. Dåhjorten når sit fysiske maksimum og største gevir ved en alder på ca. 8-9 år.

3.2. Fødevalg.

Dådyret lever af planteføde. Store dele af føde består af græsser, urter og markafgrøder, men skud knopper, blade, kviste, frugt m.m. indgår også i føden. Dådyr vurderes at være den mest nøjsomme og udprægede græsser blandt det i Danmark forekommende hjortevildt. En opdeling efter fødeindtagelsesmetode placerer råvildt i den selektive del, mens dåvildt befinder sig tæt på får, hvor græs og grovfoder udgør en stor del af føden.

3.3. Levevis.

Dåvildtet trives godt i et mosaiklandskab med løv- og blandingskov, hvor der er græs og urter som bundvegetation, dyrkede marker og åbne græsarealer. De senere år har vist, at dåvildtet også kan trives i hede- og klitplantager. I forhold til kronvildtet stiller dåvildtet langt mindre krav til forekomst af store samlede skovarealer. I forhold til kronvildt er dåvildtet også mere robust overfor menneskelig forstyrrelse.

3. 4. Reproduktion.

Dåvildtet kommer i brunst i oktober-november. Ved brunsten etablerer dåhjorten en brunstplads. Brunstpladsen er en grube, som hjorten graver med forbenene og gevirer. Hjorten markerer gruben med urin og sædvæske. Hjorten forsvarer et lille symbolsk område omkring brunstgruben. Det betyder, at flere hjorte godt kan placere brunstpladser i samme område. Dette kaldes så en brunstarena. Dåhjorten holder ikke dåerne samlet i et egentligt harem, men forsøger dog at holde dåerne omkring brunstgruben. Når hjorten viser tilstrækkelig viril adfærd – så søger dåerne til hjorten for at blive beslået (parret). Denne adfærd hos dåhjorten kaldes lek polygoni. Ofte benyttes de samme brunstpladser fra år til år.

Hvis ikke hjorten er tilstrækkelig viril i adfærd og fremtoning lader dåen sig ikke beslå. Ved manglende beslåning kan dåen gå i ombrunst efter 22-23 dage.

Dåens drægtighedsperiode er ca. 230 dage. Kalvene fødes (sættes) normalt i juni måned, hvilket er ret sent i forhold til at kunne opnå en god vægt inden vinteren. Dåen er kønsmoden ved en alder på ca. 16-17 måneder og sætter normalt kun én kalv. Der kan under normale omstændigheder regnes med en tilvækst på ca. 0,7 kalv pr. då på 2 år og derover. Kalven dier i indtil ca. 9 måneder.

Mangel på tilstrækkeligt gamle og virile hjorte kan betyde manglende eller meget sen kalvesætning. Der er eksempler på kalve sat sent i efteråret. Vintre med sne og kulde kan være en stor udfordring for sent fødte kalve. Forekomsten af gamle hjorte har derfor betydning i forhold til bestandens reproduktion og kvaliteten af denne.

Uden for brunstperioden færdes dåerne med kalve og ungdyr i mindre flokke kaldet rudler. Dåerne danner ikke territorier og kan godt skifte mellem forskellige rudler. Kalven følger altid dåen.

Dåhjortene færdes ofte i små flokke udenfor brunstperioden. Rudler af dåhjorte er meget mere tilbøjelig til at vandre til nye områder end dåerne. Hjortrudlerne bevæger sig typisk en del rundt i sommerperioden. Hvis hjortene gives tilstrækkelig ro, kan dette medvirke til at sprede bestanden af dåvildt.

Den maksimale alder på dåer vurderes at være 16-18 år. Dåhjorte vurderes at kunne nå en alder på maksimalt (12-14?) år.

3.5. Bestand og vildtudbytte på fri vildtbane.

Bestanden på den frie vildtbane vurderes i 2010 til 12.000 – 15.000 dyr. Det samlede udbytte var i sæsonen 09/10 på 4.800 stk. dåvildt. Der findes en del dyrehaver og hjortefarme med dåvildt i Danmark. Udbyttet herfra vurderes at udgøre ca. 2.000 dyr.

Udbyttet på den frie vildtbane vurderes til at være ca. 2.800 dyr. Bestanden vurderes til at være i stigning over det meste af landet. Jagt anses at være en væsentlig begrænsende

faktor for dådyrbestandens størrelse og udbredelse. Den samlede bestand er stigende. Trods dette er udbyttet ikke steget tilsvarende. Stigningen i bestanden vurderes først og fremmest at have årsag i en henholdende afskydning af dåer (produktionsapparatet) og kalve.

Jagten vurderes som bæredygtig. Lokalt kan der være udfordringer i forvaltningen af dåhjortene, idet kun få hjorte når et aldersmæssigt biologisk maksimum, og idet afskydningen generelt er forskudt mod handyr.

3.6. Beregningsmodel for fremskrivning af bestand med og uden jagt.

Der kan under normale omstændigheder regnes med en tilvækst på ca. 0,7 kalv pr. då på 2 år og derover. Ved en meget lav andel af modne hjorte kan produktionen af kalve være reduceret. Kalvenes fordeling på køn er normalt 1:1, altså lige mange dåkalve og hjortekalve.

Præcis aldersbestemmelse af voksne dåer og hjorte kan kun med sikkerhed bestemmes ved analyse af gennemskårne tænder. Aldersbestemmelse af hjorte på gevirstørrelsen er forbundet med stor usikkerhed – især for stanghjorte og halvskuffler. Fuldsuffler kan ligge i aldersintervallet 5 til 10 år.

Grundet udfordringer med aldersbestemmelse på dyr over 2 år, er det vanskeligt at fremskrive en bestand med på årgange. Det kan være forbundet med stor usikkerhed at koble gevirstørrelse med alder. Der kan være en del variation i gevirudviklingen. I praksis kan det derfor være nødvendigt at samle eksempelvis hjortene i grupperne spidshjort, stanghjort, halvskuffel og fuldsuffel. Aldersbestemmelse af dåer kan ligeledes ikke foretages visuelt. Det er dog i nogen grad muligt at skelne mellem smaldåer og ældre dåer.

Fremskrivninger af bestande må ikke betragtes som eksakte tal og eksakt videnskab. I praksis vil det være nødvendigt jævnligt at revurdere bestanden (antal dyr, fordeling på køn og alder), og foretage fremskrivning af bestanden på baggrund af den nye vurdering af bestanden.

Metode til fremskrivning af bestand uden jagtlig udnyttelse.

For fremskrivning af en bestand kræves nogenlunde overblik over bestandens størrelse og sammensætning på køn og alder. Vurdering af antal dyr og fordelingen på køn og alder i en vild bestand kan være vanskelig. I praksis vil der være tale om at komme med det bedste og mest kvalificerede bud. Bestanden fremskrives efter principperne i skema 1.

Skema 1:

År 1 (2010)	Beregning	Konstateret bestand år 1, (eksempel)
-------------	-----------	--------------------------------------

Dåkalve	Antal dåer over 2 år X 0,35	25
Hjortekalve	Antal dåer over 2 år X 0,35	25
Smaldåer	Foregående års dåkalve	20
Dåer over 2 år	Foregående års smaldåer og ældre dåer	70
Spidshjorte	Foregående års hjortekalve.	20
Hjorte på 2 år (stanghjort)	Foregående års spidshjorte	15
Hjorte 3-10 år (halvskufler og fuldskufler)	Foregående års stanghjorte, halv- og fuldskufler	30

Eksempel:

Skema 2 viser en teoretisk fremskrivning af kendt bestand uden jagt og efter kalvesætning. I det viste eksempel er der forudsat kendskab til hjortenes alder. Der er ikke taget hensyn til tab grundet trafik og naturlige årsager som alder og sygdom. Under normale omstændigheder vil disse tab kun udgøre få procent af den samlede bestand. Der er ikke indregnet ud- og indvandring, idet dette afhænger af geografiske definitioner. Bestandens udvikling er beregnet på grundlag af eksemplet på bestandstal i skema 1.

Skema 2:

Startbestand	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5
Dåkalve	25	31	37	48	60
Hjortekalve	25	31	37	48	60
Smaldåer	20	25	31	37	48
Dåer > 2 år	70	90	105	136	173
Spidshjorte	20	25	31	37	48
Hjorte 2 år	15	20	25	31	37
Hjorte 3 år	10	15	20	25	31
Hjorte 4 år	8	10	15	20	25
Hjorte 5 år	6	8	10	15	20
Hjorte 6 år	3	6	8	10	15
Hjorte 7 år	3	3	6	8	10
Hjorte 8 år		3	3	6	8
Hjorte 9 år			3	3	6
Hjorte 10 år				3	3
Hjorte > 10 år					3
Total bestand	205	267	341	437	557
Hundyr	115	146	183	231	291
Handyr	90	121	158	206	266

I en bestand uden jagtlig udnyttelse kan der som hovedregel forventes en forøgelse af bestanden på omkring 30 % årligt. Bestandens fremskrivningsfaktor er dog under indflydelse af bestandens sammensætning på køn og alder. En stor andel af reproduktive

hundyr kan medføre en større fremskrivningsfaktor. Omvendt kan en mangel på modne hjorte – uanset en stor andel af dåer - medføre et fald i fremskrivningsfaktoren.

Metode til fremskrivning af bestand med jagtlig udnyttelse.

Den jagtlig udnyttelse af dåvildt kan reguleres efter 2 hovedprincipper. Dels hvor stor en procentdel afskydningen udgør af efterårsbestanden inden jagt, dels hvor dan denne afskydning i procent er fordel på køn og alder.

Eksempel på fremskrivning af en bestand ved fastlagt målsætning og afskydning:

Når Der udtages årligt ca. 20 % af efterårsbestanden med fordelingen hjortekalve 20 %, spidshjorte 15 %, stanghjorte 10 %, halv.- og fuldskufler 5 %, dåkalve 25 %, smaldå 5 %, dåer 20 %. Fordeling på hundyr/handyr i afskydning er 50/50 %.

Bestandens udvikling og udtag ved jagt fremgår af skema 4.

Skema 4:

År 1	Beregning	Bestand før jagt	Udtag ved jagt	Bestand efter jagt
Dåkalve	Antal dåer over 2 år X 0,35	25	10	15
Hjortekalve	Antal dåer over 2 år X 0,35	25	8	17
Smaldåer	Foregående års dåkalve	20	2	18
Dåer over 2 år	Foregående års smaldåer og ældre dåer	70	8	62
Spidshjorte	Foregående års hjortekalve.	20	6	14
Hjorte på 2 år (stanghjort)	Foregående års spidshjorte	15	4	11
Hjorte over 3 år (hovedsagelig halv- og fuldskufler)	Foregående års stanghjorte og ældre hjorte	30	2	28
I alt		205	40	165

År 2	Beregning	Bestand før jagt	Udtag ved jagt	Bestand efter jagt
Dåkalve	Bestand af dåer over 2 år efter jagt foregående år X 0,35	28	11	17
Hjortekalve	Bestand af dåer over 2 år efter jagt foregående år X 0,35	28	9	19
Smaldåer	Bestand af dåkalve år 1 efter jagt foregående år	15	2	13

Dåer over 2 år	Bestand af smaldåer efter jagt foregående år og bestand af dåer over 2 år efter jagt foregående år	80	9	71
Spidshjorte	Foregående års hjortekalve efter jagt.	17	7	10
Hjorte på 2 år (stanghjort)	Foregående års spidshjorte efter jagt	14	4	10
Hjorte over 3 år (hovedsagelig halv- og fuldskuffer)	Foregående års stanghjorte efter jagt og halv- og fuldskuffer efter jagt	39	2	37
I alt		221	44	177

År 3	Beregning	Bestand før jagt	Udtag ved jagt	Bestand efter jagt
Dåkalve	Bestand af dåer over 2 år efter jagt foregående år X 0,35	29	12	17
Hjortekalve	Bestand af dåer over 2 år efter jagt foregående år X 0,35	29	9	20
Smaldåer	Bestand af dåkalve år 1 efter jagt foregående år	17	2	15
Dåer over 2 år	Bestand af smaldåer efter jagt foregående år og bestand af dåer over 2 år efter jagt foregående år	84	9	75
Spidshjorte	Foregående års hjortekalve efter jagt.	19	7	12
Hjorte på 2 år (stanghjort)	Foregående års spidshjorte efter jagt	10	5	5
Hjorte over 3 år (hovedsagelig halv- og fuldskuffer)	Foregående års stanghjorte efter jagt og halv- og fuldskuffer efter jagt	47	3	44
I alt		235	47	188

År 4	Beregning	Bestand før jagt	Udtag ved jagt	Bestand efter jagt
Dåkalve	Bestand af dåer over 2 år efter jagt foregående år X 0,35	32	12	20
Hjortekalve	Bestand af dåer over 2 år efter jagt foregående år X 0,35	32	10	22
Smaldåer	Bestand af dåkalve år 1 efter jagt	17	3	14

	foregående år			
Dåer over 2 år	Bestand af smaldåer efter jagt foregående år og bestand af dåer over 2 år efter jagt foregående år	90	10	80
Spidshjorte	Foregående års hjortekalve efter jagt.	20	7	13
Hjorte på 2 år (stanghjort)	Foregående års spidshjorte efter jagt	12	5	7
Hjorte over 3 år (hovedsagelig halv- og fuldskufler)	Foregående års stanghjorte efter jagt og halv- og fuldskufler efter jagt	49	3	46
I alt		252	50	202

År 5	Beregning	Bestand før jagt	Udtag ved jagt	Bestand efter jagt
Dåkalve	Bestand af dåer over 2 år efter jagt foregående år X 0,35	33	13	20
Hjortekalve	Bestand af dåer over 2 år efter jagt foregående år X 0,35	33	11	22
Smaldåer	Bestand af dåkalve år 1 efter jagt foregående år	20	3	17
Dåer over 2 år	Bestand af smaldåer efter jagt foregående år og bestand af dåer over 2 år efter jagt foregående år	94	11	83
Spidshjorte	Foregående års hjortekalve efter jagt.	22	8	14
Hjorte på 2 år (stanghjort)	Foregående års spidshjorte efter jagt	13	5	8
Hjorte over 3 år (hovedsagelig halv- og fuldskufler)	Foregående års stanghjorte efter jagt og halv- og fuldskufler efter jagt	53	3	50
I alt		268	54	214

I perioden øges bestanden med ca. 6-7 % årligt. Den samlede stigning i bestanden er ca. 30 %.

Andelen af hjorte over 3 år øges i perioden fra ca. 15 % til 20 %. Gruppen af hjorte over 3 år dækker over ca. 6 årgange. Hjorte i aldersgruppen 6-9 år består af 20-25 dyr, med 5 til 8 dyr i hver årgang. Forvaltningen har medført en stigende andel modne hjorte i bestanden. Der er opsparet grundlag for årlig afskydning af 5 til 7 fuldmodne hjorte fra år 5 og frem.

Skema 3 kan anvendes til fremskrivning af bestand med jagtlig udnyttelse. Beregningerne forudsætter fastlæggelse af, hvor stor en procentdel af efterårsbestanden der ønskes afskudt, og afskydningens fordeling i procent på alder og køn. Disse procenter fastlægges ud fra målsætningen for bestanden.

Skema 3:

År 1	Beregning	Bestand før jagt	Udtag ved jagt	Bestand efter jagt
Dåkalve	Antal dåer over 2 år X 0,35			
Hjortekalve	Antal dåer over 2 år X 0,35			
Smaldåer	Foregående års dåkalve efter jagt			
Dåer over 2 år	Foregående års smaldåer og ældre dåer efter jagt			
Spidshjorte	Foregående års hjortekalve efter jagt.			
Hjorte på 2 år (stanghjort)	Foregående års spidshjorte efter jagt			
Hjorte over 3 år (hovedsagelig halv- og fuldskufler)	Foregående års stanghjorte og ældre hjorte efter jagt			
I alt				